

TÜRKİYE
İNSAN HAKLARI KURUMU
VAKFI

TİHAK
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI KURUMU
17. OLAĞAN GENEL KURULU
ÇALIŞMA RAPORU
23 MART 2016

TİHAK
BAYINDIR SOKAK 25/10
KIZILAY / ANKARA

TİHAK
Türkiye İnsan Hakları Kurumu
17. Olağan Genel Kurulu
Çalışma Raporu

23 Mart 2016

Saat: 14.00

Kurumumuzun Değerli Kurucuları,
2015-2016 çalışma yılı, Türkiye İnsan Hakları Kurumu açısından,
insan haklarının felç olduğu bir yıl oldu.

Yalnızca insan hakları felç olmadı, demokrasi ve özgürlükler de
felç oldu.

Türkiye, aydınlıktan karanlığa, gericiliğin karanlığına gömüldü.
Ülke, Büyük Ortadoğu Projesi kulvarında, irticanın boğduğu, terörün
paslaşmak için kan döktüğü bir “ortadoğu” ülkesi oldu.

İnsan hakları, saltanat hesabına yerlebir oldu.

TİHAK, eli kolu bağlı, ne yapsa, nereye koşsa, ne söylese, boşa
kaldı.

Geçtiğimiz 10 Aralık 2015’te insan hakları gününü kutlayamadık.
Kutlanacak değil, ağlanacak günlerdi de ondan. Ama belirtmeden
geçmeyelim: O gün, Çağdaş Sanatlar’da, CHP, Mehmet Bekaroğlu’nun
başkanlığında Mazlum-Der’le birlikte kutlamış insan hakları gününü.

TİHAK, Demokrasi ve Adalet Haftasında, “Günümüz Türkiye’si
ve İnsan Hakları” başlıklı bir açık oturum düzenledi. Oturumu, Nevzat
Helvacı yönetti. Raporla metni sunulan açış konuşmasıyla. Korkut
Boratav (Boratav’ın bu değerli konuşmasının yazılı metnini
edinemediğimiz için burada yayınlamıyoruz), Gökhan Günaydın ve
Muzaffer İlhan Erdost konuşmacı olarak katıldı.

Rapora, güncelliği nedeniyle, “TİHAK Başkanı” olarak, Muzaffer
İlhan Erdost’un yazılarından hazırladığı ve *Bilim ve Ütopya*’da
yayınlanan “Etnik Ayrışma ve Ulusal Bütünleşme” adlı kolaj metni; Işık
Kansu’nun *Üç Sivas* kitabı dolayısıyla Avrupa İnsan Hakları
Mahkemesinin kararı üzerine Erdost’la yaptığı konuşmanın tam metnini
buraya almayı gerekli gördük.

Bilginize saygıyla sunulur.

TİHAK
Genel Sekreter
Halil Sevinç

TİHAK
Türkiye İnsan Hakları Kurumu Vakfı
17. Olağan Genel Kurulu
Açış Konuşması
23 Mart 2016

GÜNÜMÜZ TÜRKİYESİ
VE
İNSAN HAKLARI*

Muzaffer İlhan Erdost
Başkan

*Biz kırıldık daha da kırılırız
Doğudan Batıya bütün dünyada
Ama kardeşin kardeşe vurduğu hançer
İki ciğer arasında bağlantı kurar
Büyür, bir gün, zenginleşir orada*

Cemal Süreya, “Ortadoğu”

Üç yıl önce, 10 Aralıkta, İnsan Hakları gününde, tepemizde “Balyoz”, bileklerimizde Ergenekon kelepçesi, Kürecik’te radar üssü, Urfa yöresine konuşlandırılacak Patriyotlar –Patriyot, yurtsever demektir-, ulusun onurunu hergün yeniden yeniden yedikat yerin altına gömmeye, ulusun, “ulus” kimliğini gömeceği o büyük mezarı kazmaya hazırlanıyor, diye yazmışım.

İki yıl önce, “Gezi”yle dolmuş gündüzümüz gecemiz. Işık Kansu sormuş, “İnsan Hakları Dükkanı”nın kapalı olduğunu söylemişim, insan haklarının yıldönümünde. Mırıldanır gibi konuşmuşum kendimle, içerde olanlarla konuşuyormuşum gibi.

* Bu metin, Demokrasi ve Adalet Haftasında, 30 Ocak 2016’da, TİHAK tarafından düzenlenen Açık Oturumda, sunulan metnin tamamıdır. (Düzeltilme ve eklemeler yapılmıştır.)

Notların odağında *gezi*:

“Bütün bir ulus için demokrasi, bütün bir insanlık için özgürlük ıslığını çalanlar eller kelepçeli, dört duvar içinde, içerde özgürlüğü soluyorlar. Biber gazından, bombadan, TOMA’dan, özel timden, özel hukuktan, özel cezaevinden, kendisi için yaptırdığı özel özgürlük zindanı içinde Erdoğan.

“İnsan hakları ise içerde, direnenlerle direnişte. Her sabah işitiyorum, onlar, ıslık çalarak uyanıyorlar.”

•

Kimliğimde yazılmamış olsa da, Işık Kansu’nun sorusunu, doğum günümde, yanıtlamışım! 18 Eylül 1931’den 2015’in 18 Eylülüne girerken.

Cizre kan-revan içinde değildi henüz. Kurşunların, sokak aralarında oynayan, eve ekmek almaya giden çocukları yakaladığı günler. Sur’da fırtına öncesinin sessizliği. Kör-kaos için, Tahir Elçi’nin sırtından vurulup, düşeceği günlere daha var: ilk kurşun 28 Kasımda insan haklarına, Tahir Elçi’ye.

Işık Kansu, gelmekte olan fırtınanın sessizliğinde, “TİHAK” başkanı olarak bana sormuş sorusunu. “*Kardeşliğimiz kanıyor mu?*” diye. Ben de yanıtlamışım: “Kardeşliğimiz kanamıyor, kan kaybediyor,” diye... Işık, notumu, “Kanayan Kardeşlik” başlığı altında yayınlamış. Bazı eklerle, bir kez de burada dile getirmek istedim. Giriş olarak:

KANAYAN KARDEŞLİK

*Çocuklar ölür. Bilinemez bir el, onları gökyüzüne,
güneşin bahçesine serper. Çocuklar öldürülür,
annelerin kalbine gömülürler.*

Işık Kansu:

TiHAK Başkanı Muzaffer İlhan Erdost’a “Kardeşliğimiz kanıyor mu?” diye sorduk.

“Kardeşliğimiz kanamıyor. Kardeş kardeşe kan alıyor, kan veriyoruz. Can alıp can vermek gibi bir şey.” dedi, devam etti:

“Dün yeniden gördüm, dedi, Anneyi. Türkiye-Suriye-Irak sınırının kıyıcığına sıkışmış, sıkıştırılmış Cizre’deydi. Demişler ki, Emine düşmüş... Koşmuş, bakmış, bayıldı sanmış. ‘Bana son kez bakıp, ‘Ay anne!’ dedi ve gözlerini bir daha açmadı. *Sabaha kadar onu koynumda yatırdım. Ölü bedeniyle uyudum.*’

Vurmuşlar. Düşmüş. Ölmüş. Elleri parçalanmış. “Oğlumun

ellerini topladım!” diyor bir başka Anne.

Birkaç haber başlığı gazetelerden:

- Miray Bebek kucakta vuruldu!
- Minik elleriyle şehit babaya dua etti.
- Büşra 10 yaşındaydı. Kardeşi Dilan 8 yaşında. Çatışmadan kaçmış, sığındıkları eve düşen bombanın kurbanı olmuşlardı.
- Şehit polis ve 4 yaşındaki kızı Mevlude İrem’in, baba-kız cenaze töreni yürekleri dağladı.
- Son kurban çocuklar: Bireng ve Aydın...

Bu acı senin, benim, bizim değil. Çiğnenen insanlığın acısı.
“Neyin kıskacında, neyin kapanındayız?”

Çocuklar ve anneler, ince duyguları nakışlarında, renkleri kına ellerinde, bir bomba evin ortasında, bir kurşun kızının göğsünde.

- Her kapıda bir tabut.
- Cenazeler ondört gündür sokakta.
- Seve’nin yüzü yoktu, ellerinden tanıdım.
- Bir sıvasız ev, bir ana, kapıda bir tabut, tabutta şehit oğul, elinde oğlunun çorapları...
- Beş yaşındaki Hüseyin’in ensesinde kurşun...
- Çocuk tabutları. Bir annenin feryadı: “*Anneleri yaktılar. Kül ettiler!*”

0

Bu kurşun, yeni değil. Otuz yıl önce bir ağustos gecesini, kameraların eşliğinde, Şemdinli’de, Seyyar Jandarma Taburunu ateş altına alan makineli silahlardan yağın kurşun, bu kurşun.
“*Sömürgeciliği yıkarak, bağımsız demokratik ve birleşik bir Kürdistan kurmak amacıyla*” atılmış ilk kurşun bu. İlk adım gibi...

Kimin kurşunu değil, hangi kurşun değil. Bu kurşun, işte o kurşun. O ilk kurşun, bu kurşun.

PKK, aynı yıl (1984) Türkiye genelinde 47 eylem gerçekleştirecek. Etili, kanlı, canlı – çocuklar hariç değil. Yıl yıl artarak sürdü bu. 1985’te 127 eylem, 1989’da 602 eylem, 1990’da 1.111 eylem. 1991 Körfez savaşı.

Öcalan, 1992 yılını ayaklanma yılı ilan edecek. Amacını da açıklamış: (1) *kurtarılmış bölgeler*, (2) *ulusal meclis*, (3) *savaş hükümeti* kurmakla sınırlı amaç, aynı yıl petropolitiğe endeksli, Çekiç Gücün sağladığı modern silahların desteğinde, “Kürdistan’ın bağımsızlığı” ve Türkiye Cumhuriyetinin yıkılmasını amaçlayan yaygın ve yoğun bir iç savaşa

dönüşecektir.”

o

Ve Erdost'un deyişiyile o savaşın sonucu:

Ellibine yaklaşan soluksuz bedeninin ya da mezartaşlarının üstünde, kendilerinin diliyle söylersek, ‘Türkiye Cumhuriyeti yıkılacak, Kürdistan halkı bağımsızlaşacak’, ‘Anadolu halkları da demokrasiye ve özgürlüğe kavuşacak’ yazılacak, Kemalizmle özdeşleştirilen egemen Türklük bu coğrafyadan sökülüp, sürülüp, atılacaktı. Sivas’ta (4 Eylül 1919) soluk borusu tıkanan halklar, yani Ermeni, Arap, Türkmen (Alevi-Türk), Laz, Çerkez ve Gürcü özgürleşecek, “soluk almaya” başlayacaktı.

o

*Kürtlerin değil, tırnak içinde “**Kürtler**”in sorunu, ortaklaşa sahip oldukları anayurdumuzu bölmek, parçalamak, yıkmak, yakmak, uluslararası sermayeye peşkeş çekmek değil, demokratikleşerek, özgürleşerek bütünleşmek sorunudur. **Toprağı, ekmeği, türküyü, birlikte, kardeşçe paylaşabilmek sorunudur.***

Türkiye'nin sorunu ise, Kürt sorunu değil, uluslaşma, ulus olma sorunudur.

Onun içindir ki, *tek vatan, tek bayrak, tek ulus / demek yetmez.*

Ve özellikle farklı etnik kökenden gelenleri dışlamak anlamında, faşist bir eylem olarak söylemek yetmez.

Buraya ne virgül koyun, ne soru imi, ne ünlem.

*Tek vatan, tek bayrak, tek ulus / **arkasında tek din, tek mezhep, tek tarikat, tek halife gizleniyorsa, tek adam da yetmez.***

Çünkü biz, ne hepimiz Türküz, ne hepimiz Kürt, ne hepimiz Ermeni, Laz, Çerkez, Gürcü! Ama hepimiz insanız. İnsanın kurdu insan değil, insanın dünyası insanız çünkü.”

Işık Kansu, Ankara Kulisi
Cumhuriyet, 21 Eylül, 2015

AÇILIM NOTLARI - BİR

“Bu Kurşun, o ilk kurşun”

Savaş İlanı (Açık)

Ağustos 2009

Eylül 2009

14/15 Ağustos 1984 gecesi, Türkiye-Irak sınırına yakın konuşlanmış bulunan Şemdinli ve Eruh seyyar jandarma taburları birlik binalarına, PKK'nın gerçekleştirdiği saldırı, bugün de belleklerde ve güncelliğini koruyor. Otomatik silahlarla başlatılan saldırı, Türkiye Cumhuriyetine karşı bir “savaş ilanı”ydı ve bu savaş, gene PKK'nın “Program Taslağı”nda (27 Kasım 1978) yazıldığı gibi, “*Sömürgeciliği yıkarak, bağımsız, demokratik ve birleşik bir Kürdistan kurmak*” amacıyla başlatılmıştı.

PKK, aynı yıl, yani 1984'te Türkiye genelinde 47 eylem gerçekleştirecek, Körfez Savaşına (17 Ocak 1991'e) değin, eylem sayısını giderek arttıracaktı: 1985'te 127 eylem, 1986'da 129 eylem, 1987'de 245 eylem, 1988'de 297 eylem, 1989'da 602 eylem, 1990'da 1.111 eylem olmak üzere, *altı yıl içinde 2.490 eylem gerçekleştirmişti*.

1991 Körfez Savaşını izleyen süreçte, Kuzey Irak (36. enlemin kuzeyi), Saddam'ın saldırısından yöre Kürtlerini korumak amacı altında, ABD, İngiltere, Fransa ve Türkiye tarafından kurulan Çekiç Gücün koruması altına alınacaktı. Çekiç Gücün koruması altında, PKK, Kuzey Irak'ta yirmi kadar kamp kuracak, Türkiye'de gerçekleştirdiği eylem sayısı 1991'de 1,912'ye çıkacaktı.

1992 yılında, PKK, “ayaklanma” başlatacağını duyuracak, Öcalan, 1992 yılını “ayaklanma yılı” olarak ilan edecek ve amacın, (1) kurtarılmış bölgeler, (2) ulusal meclis, (3) savaş hükümeti kurmak olduğunu açıklayacaktı. “Savaş hükümeti kurmak” ne demek! Türkiye Cumhuriyeti topraklarında ayrı bir hükümet, ayrı bir devlet kurmak demektir.

21 Mart (1992) Nevruz kutlamaları sırasında, Diyarbakır, Mardin, Nusaybin, Kızıltepe, Derik, Mazdağı, Cizre, Şırnak, Silopi, Gercüş, Kurtalan, Pervari, Kulp, Lice, Ergani, Hazzo, Bismil, Siverek, Viranşehir ve Adana'da olaylar olmuş, 31 kişi ölmüştü. Başbakan Süleyman Demirel, “Zehir ettiler, kan bulaştırdılar. Ama topyekun ayaklanmayı başaramadılar!” diyecekti.

Yani “savaş hükümeti” kuramamıştı PKK.

Demirel'in deyişiiyle, Kürtlerin yaygın ve yoğun olduğu Güneydoğu'da genel bir ayaklanma başarıya ulaştırılamamıştı. Gene de, amaçlanan "ulusal meclis" oluşturulabilir ve "savaş hükümeti" kurulabilirdi.

14/15 Ağustos saldırılarına hedef olan Şemdinli ve Şırnak, bu kez yeniden "kurtarılacak bölgeler" olarak hedefteydi: 19 Ağustos 1992'de Şırnak'ı ele geçirme girişimi; 30 Ağustos 1992'de Alan (Şemdinli) karakoluna baskın; 13 Eylül 1992'de Aktütün (Şemdinli) karakoluna baskın, 29 Eylül 1992'de Derecik (Şemdinli) karakoluna baskın, Şırnak ve Şemdinli'yi "kurtarmak" ve burada "ulusal meclis"i kurarak, "savaş hükümeti"ni oluşturmak amacıyla gerçekleştirilmişti. Başarı sağlayamamıştı PKK ama, 1991 yılında 1.912 olan eylem sayısını, Çekiç Gücün desteğinde 1993'te 4.113'e çıkarmıştı. Başarısızlık, ABD Büyükelçisinin "bizim için çok önemli" dediği Çekiç Gücün de başarısızlığı olarak nitelendirebilirdi. Çünkü PKK, silah ve lojistik açıdan desteklenmişti, bu nedenle Çekiç Gücün varlığından rahatsız olanlar vardı ve giderek artıyordu; rahatsız olanlardan rahatsız olanlar ise giderek azgınlaşıyordu.

1993 yılı ise, (1) yayılan, artan, yoğunlaşan PKK şiddet eylemleri ile (2) Çekiç Güce ve Çekiç Gücün süresinin uzatılmasına karşı olanların "bertaraf edilmesi" açısından, Türkiye'nin, içten ve dıştan saldırıların ortasında kan kaybedeceği bir yıl olacaktı.

ABD'nin eski Ankara Büyükelçisi Abramowitz, ABD'nin 1993 Nevruzunda kan görmek istemediğini basına yansıtmıştı. Öcalan 17 Mart 1993'te "süresiz ateşkes" ilan edecek, Nevruz kansız geçecekti. Ne var ki, PKK, 25 Mayıs 1993'te, Bingöl-Elazığ karayolunda, dağıtıldığı birliklerine gitmekte olan erlerin bulunduğu otobüsü gece silah zoruyla durduracak, kimlik kontrolü yapacak, 50 erden 33'ünü kurşuna dizecekti.

Bingöl-Elazığ karayolunda 33 askerin kurşuna dizilmesinin basına yansmasıyla eşzamanlı olarak Şırnak Milletvekili Orhan Doğan, Başbakan tarafından yanıtlanması için Meclise soru önergesi vermişti, "PKK Lideri Öcalan tarafından ilan edilen "tek yanlı süresiz ateşkes kararına rağmen" bölgede devam eden arama ve operasyonlar ile, eylemlilik durumunda olmayan PKK militanlarının imhası"nın iki taraflı çatışmayı başlatacağından devletin sorumlu olacağını savlayan bir soru önergesiydi bu.

Yanıt, tam da, 2 Temmuz 1993 Sivas kıyını için Meclis Araştırma Komisyonu kurulması amacıyla verilen önergelerin görüşüldüğü 6 Temmuz 1993 günü, yeni İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu tarafından yanıtlanacak "bölücü terör örgütü liderinin ateşkes ilan ediyorum diye açıklama yapmasından sonra 17 Mart 1993-23 Haziran 1993 tarihleri arasında Türkiye genelinde örgütün yapmış olduğu eylemler" şöyle sıralanacaktı: 135 sivil yurttaşımız yaşamını kaybetmiş; 65 asker, 4 polis,

13 geçici köy korucusu yaralanmıştı. Yapılan aramalarda 861 uzun numlulu silah, 304 tabanca, 251 bomba, 142.330 adet mermi ele geçirildiği açıklanmıştı. (TBMM Tutanak Dergisi, 6.7.1993, s. 104-105.)

İşte iki gazete haberi: PKK'nin 15 Ağustos 1984'te savaşı ilk başlattığı yerde, 15 Ağustos 2009'da Öcalan'ın "Kürt sorununa ilişkin Yol Haritası"nın açıklanacağı, "kazanmış olanlar"ın barış çağlığını atacakları yazılıyor, 30 Ağustosta PKK'nin 1992'de kurtarmak için karakollara baskın üstüne baskın düzenlediği Şemdinli'de, "işgalci asker" anlamında, dört er işgal edenler tarafından şehit ediliyordu.

(Evrensel, 15 Ağustos 2009 / Cumhuriyet, 31 Ağustos 2009.)

"Fırsat, Açılım, Kapan", Cumhuriyet, 3 Eylül 2009

Etnik Ayrışma Ulusal Bütünleşme, s.314-316.

AÇILIM NOTLARI - İKİ

“Dünyada Savaş, Yurtta Savaş”

“Mütareke” Uygulaması (Kapalı)

1 Eylül 2012

1 Eylül Dünya Barış Gününü, “Barış!..” çılgınlıklarına boğanlar, Kemal Atatürk’ün “Yurtta Barış Dünyada Barış” sloganıyla dolaşanlar, bugün “işgal”in şaşkınlığını yaşıyorlar. Evet “şaşkın” gibiler, bu işin bu kadar kolay olmasının şaşkınlığı bu!

Doğal ki, Gaziantep vahşetinden değil, bombalı saldırıda öldürülenlerin tabutları önünde “kaygıyla” birbirine sokulmuş “devletin zirvesi”nden söz ediyorum. Her gün onlarca şehit cenazesi kaldırılıyor bu yurdun camilerinden. Bir imam, bir komutan, az ya da çok yöre halkı. Ama burada, verilen görüntü tekti, imam değil, komutan değil, halk değil, devletin zirvesiydi.

“Gaziantep’in merkezinde birçok evin cephanelik haline getirilmiş olduğunu” söyleyen AKP Gaziantep Milletvekili Şamil Tayyar ise, “İstihbarat zaafı olduğunu düşünmüyorum. Burada başka ve derin bir problem var.” diye yazmıştı. “Derin”in anlamı, anlamından derindi.

Aynı gün *Cumhuriyet*’te görmüştüm.. İlker Başbuğ, lütfen bağışlasın, Kuzey Irak’ın temizlenmesini, yani sınır-ötesi operasyon önermişti. Ardılı Genelkurmay Başkanının, birkaç gün önce, Kandil’e operasyonun ABD’nin iznine bağlı olduğunu söylemiş olmasına, negatif bir yanıtı mıydı Başbuğ’un cezaevinden yaptığı açıklama, çıkaramadım. Ama notlarımı karıştırırken, Başbuğ’un (Kuvvet Komutanıyken) “ABD Irak’ta Türkiye’yi oyalıyor. Kürdistan projesini yürütüyor!” sözlerini buraya almak istedim. Bu proje o günden bugüne de yürüyor. Engel olanların, Cengiz Çandar’ın, aynı yıllarda, Brzezinski’den aktardığı biçimiyle, “bertaraf edildikleri” biliniyor. Ama bu “bertaraf edilecekleri” açıklamaya yetmiyor.

“Sınır-ötesi operasyon” dendiğinde, ilk akla gelen, 20 Mart 1995’te, Irak’ın kuzeyine düzenlenen “Çelik 1” harekatı olmak gerekir.

ABD Dışişleri Bakanlığının finanse ettiği bir dergide, “Kuzey Irak’ta özerk bir Kürt devletinin kurulmasına razı olmadığı, üstelik Kürtlere karşı sınırdaki önlemleri sıklaştırdığı” için, “Türkiye’nin haddini aştığı, ABD’nin sabrının taşıdığı” “Türkiye’nin istikrarsızlık durumunun daha da

ağırlaştırılacağı” yazılıyordu. 20 Mart 1995’te başlayacak sınırötesi operasyonu durdurmak, ve Irak sınırına yığılan birliği İran’daki PKK kamplarına yöneltmek amacıyla, alevilerin giderek yoğunlaştığı Gazi’de bir iç savaş başlatılmak istenmiş, çoğu özel timin kurşunlarıyla 21 kişi yaşamını yitirmişti. Gazi ve Ümraniye olaylarını, CNN World ve ABD basını “Türkiye’de sünni-alevi savaşı başladı”, “İlmli müslüman alevilere aşırı dinci sünnilerin saldırısı” biçiminde duyurmuştu. Ne var ki, tertip yayılamamış, 12 Eylül 1980 öncesi, Malatya, Sivas ve yoğun olarak K. Maraş ve Çorum’da olduğu gibi, bir sünni-alevi iç savaşı görüntüsünde sola (CHP’ye) oy veren alevilerin katliamına dönüştürülemedi, Silahlı Kuvvetlerin, güneyde gerçekleştirmeyi planladığı sınırötesi operasyonunu durduramamış; 20 Martta (1995), 35 bin değil, 50 bin kara askeriyle, Çelik 1 harekatı gerçekleştirilmiş, sınırdan 219 kilometre derinliğe inilmiş, 40 kilometrelik alan işgal altına alınmıştı.

ABD, “çekil” diyecek, Türkiye’ye silah sevkinin durdurulan Almanya Başbakanı Kohl’a, Cumhurbaşkanı Demirel, “Çekiç güç’ün altından yılanlar çıktı!”, PKK’yı imleyerek, “Biz ellerinden alıyoruz daha modern silahlarla çıkıyorlar karşımıza!” diye yazacaktı.

Sınırdışı operasyonları, 14 Mayıs 1997’de Çekiç Harekat, onu 25 Eylül 1997’de Şafak harekatı izleyecekti.

Dağlıca’da (eski adıyla Oramar’da), köprüden geçen askeri birlik tuzağa düşürülüp 17 şehit ve kayıp verildiği zaman, Başbakan Erdoğan, uluslararası hukukun tanıdığı meşru hakkı olan sınırötesi takip yerine, kameralarda izlediğimiz kadarıyla, boş dağlara doğru, terörü ergeç bitireceğini haykıracaktı.

Katar’da, ABD Dışişleri Bakanı Bayan Clinton’la Başbakan Erdoğan’ın “çok detaylı ve ayrıntılı bir görüşme” yapmasının ardından “sınır-ötesi harekat” yerine, *Radikal*’in “Bu da savcının Balyoz’u” manşetiyle verdiği ve 17 general ve amiralin gözaltına alındığı “sınır-içi harekatını”, ABD Dışişleri sözcüsü Crowley, “Türkiye’deki siyaset ve toplumun evrimi” sözleriyle açıklamıştı.

Bu siyaset ve evrimin somutlaşmış ruhunu, BDP lideri Selahattin Demirtaş’ın “1995 Çevik 1” operasyonuna ve bunu takip edecek olan operasyonlara misilleme olabilecek açıklamasıyla noktalayalım:

“Şemdinli-Çukurca arasındaki 300-400 kilometrelik alan örgütün denetiminde. Asker bu bölgede karadan operasyon yapmıyor. Ordu sadece havadan karakollara lojistik destek sağlıyor. Karadaki denetim PKK tarafından ele geçirilmiş durumda. Bunu saklamak için manikülatif açıklamalar yapılıyor.” (Sözcü, 29 Ağustos 2012.)

Yunanlı gazetecinin yazdığı gibi, Silahlı Kuvvetlerin profili, ulusal bağımsızlıkçı komutanların tutuklanarak tasfiyesiyle düşmüş olsa da, bu, Başbakan Erdoğan’ın deyişiyle “tek taşını bile vermeyeceği” ülke

topraklarının ulusun elinden alınarak etnik bir gruba bırakılmasının inandırıcı nedeni olamazdı.

Soru Şu: Verdiniz mi ABD'ye Şemdinli'yi? Sözüünü mü verdiniz, kendisini mi? PKK'ya ya da etnik ayrılıkçı Kürtlere değil, ABD'ye verdiniz mi, vermediniz mi?

İkinci soru Şu: PKK, elinde kalırsa, Nesturi temel kilisesi Derareş'in (Karakilise'nin) bulunduğu Şemdinli'yi (Nehri dahil), Sevr Antlaşmasında yazıldığı ve İstanbul Konferansında İngiliz delegenin dile getirdiği gibi, Nesturi özerk bölgesi olarak tanınacak mı?

“Dünyada Savaş, Yurtta Savaş”,

Cumhuriyet, 1 Eylül 2012

Nefes Alamıyorum, s. 45-48

Etnik Ayrışma, Ulusal

Bütünleşme, s. 400-402.

Güncelleme Notu:

PKK adına yapıldığı anlaşılan “çözüm” gereği, sınırda kaçakçılar –ve özellikle uyuşturucu kaçakçıları- için korunacak karakollar hariç, asker bölgeden çekilmiş, PKK'ya, silahlarını çekme koşuluyla olmalı yurt toprağına girme ve yerleşme olanağı (bu, devlet sırrı mı, karineyle çıkarıyorum) tanındığı “elaltından” sağlanmış olmalıdır!

Erdoğan'ın tv ekranlarına yansıyan “Silahlarını alıp gideceklerdi, götürmediler!” diye kendi kendine hayıflanarak söylendiğini burada anımsatalım.

İki gün önce, (28-29 Ocak olmalı), tv'de, AKP'nin Milli Eğitim Bakanı, sonra AKP Başkan yardımcısı Hüseyin Çelik'in dışarda, ayaküstü konuşurken, tv kameralarına yansıyan, “Sayın Cumhurbaşkanına söyledik, Sayın Başbakan'a da söyledik, PKK'nın, silah, cephane yığmasına izin vermeyin” dediklerini, “ama Erdoğan'ın dinlemediği” söylemini.

Sanırım iki yıl önceydi. Sözcü'nün ilk sayfasında, solunda Öcalan'ın, sağında Erdoğan'ın boy fotoğrafları, ortada, Öcalan'ın Erdoğan'a yönelik, “On yıldır sayemde orda duruyorsun!” sözlerini. Erdoğan'ın oylarını %34'ten %44'e nasıl çıkardığının gizini açıklıyor bir bakıma Öcalan. Bu ülkeye, ülkesine yaptığı ikinci ihanetini dile getiriyor. Erdoğan çok sabırlı, sesini çıkarmıyor. Bayraklar gönderden indirilip yırtılıp atılırken, Atatürk büstleri tahrip edilirken, “Sabırlı

olmak lazım!” dediği de.

AÇILIM NOTLARI – ÜÇ

“Neyin kiskacında neyin kapanındayız!”

Etnik Ayrışma Değil,

Ulusal Bütünleşme!

Şubat 1991

Konuştığımız, seviştığımız “dil” üzerinden söylersek, ne hepimiz Türküz; ne hepimiz Kürt- Ama hepimiz insanız, ve insan olarak suçluyuz. Tetiğin çekildiği bir anın değil, ekilen kinden biçilen kine, yılların, onlarca yılın suçlularıyız.

Tek bir “sevda” türküsünü Kürtçe ezgilemenin, Kürtçe dillendirmenin, işkence tezgahına yatırmaya yettiğini yılların susturduğu suçlularıyız.

İnsan ve hakları ile yurttaş ve sorumlulukları arasında, yurttaş olan insanı, insan olan yurttaşı çarpıştıra çarpıştıra döndüğümüz duraktayız.

12 Eylülden önce, 12 Eylülden sonra, maskelerin burgacında, öldürmek amacıyla öldürenler ile öldürecekleri öldürenlerin birbirlerine kefen giydirdiği; kardeşin kardeşi filistin askısından alıp ip altına dizdiği tarihin dipsiz kuyusundayız. Bugün de.

Her hücrelerinden kan damlayan bir tarih bu. Hangi sözcüğü aralasan bir katliam, belki Üniversite katliamı. Bir elde silah, öteki elde de silah, belki Bahçelievler. Her tümcenin altında, anıtlaşmış Tütengil’in toprağa yüzükoyun uzanmış fotoğrafı. Bir elinde düşürmediği kitabı. Bir eli gözlüğüne uzanmış.

1991’de yayınlanan Ulus, Uluslaşma, Demokratikleşme kitapçığımda yeralan bir paragrafı burada yinelemek isterim:

“Bugün ‘ulus birliği içinde, ırk gibi, dil, din, mezhep gibi farklılıkları geriye doğru derinleştirerek karşıtlığa ve dolayısıyla düşmanlığa dönüştürmek de, bu farklılıkları, geçmişten gelen özellikler ve zenginlikler olarak algılayarak insanlığın gelişmesinin dinamiğine dönüştürmek de olanaklı.”

Ne var ki ve ne acıdır ki, kültürel zenginlikler olarak nitelediğimiz etnik gibi doğal zenginlikler ve din gibi geleneksel olarak oluşmuş farklılıklar, Türkiye’nin “stratejik ortakları”nın güdümünde derinleştirilerek karşıtlığa ve düşmanlığa dönüştürüldü. Kuşku yok ki, PKK, bu oyunun tek aleti değildi. Nasıl ki, NATO’nun Türkiye’de bir askeri darbe planına uyarlı olarak, 1974’ten 12 Eylül’e (1980) değin ülke, giderek bir yandan gençleri, emekçileri ve genel olarak halkı etnik ve mezhepsel konumlarına göre birbirine düşmanlaştırarak, yaygınlaşan, yoğunlaşan, yeğinleşen bir iç savaşa sahne olduysa, 12 Eylül yönetimi,

ABD'nin güdülediği doğrultuda planlı ve programlı olarak birbirine düşmanlaştırdığı ve böldüğü emeği ve emekçiyi, pusuda, işkencede, hücrede, darağacında yok etti. Sağ-sol bölünmesi ideolojik olmaktan çok, alevi-sünni gibi mezhepsel, Türk-Kürt gibi etnik bir plan üzerinde geliştirildi. Aleviler yalnız laik oldukları ya da laik parti olan sosyal-demokrat partilere oy verdikleri için, kent kent yok edildiler; Kürtler, sosyalist ya da komünist yakıştırmaları altında salt Kürt oldukları için ezildiler.

Öyle ki, Kürtçe, konuşma dili olarak yasaklanarak, Kürt ananın cezaevindeki oğluya konuşmasının dipçikle engellenmesinden, mırıldandığı Kürtçe bir ezginin bedelini ya polis kurşunuyla, ya işkencede, ya cezaevinde ödemeye değin, Kürtler üzerinde yoğunlaştırılan dilsel ve kültürel baskılar, ayrılıkçı siyasal hareketleri tetikledi, şiddete dönüştürmekle kalmadı, şiddeti yaygınlaştırdı ve yeğınleştirdi. Baskı o denli dayanılmaz yoğunlukta idi ki, Diyarbakır Cezaevinde Kürt gençler topluca kendilerini yakarak yaşamlarıyla bir halkın çığneden onurunu kurtarmaya çalıştılar. 12 Eylül askeri yönetimi, NATO planı çerçevesinde kirli savaşıla kirletilen ülkeyi, bir halkı ayaklanacak boyutta ve derinlikte daha çok kirletmiş, ulusu ve ülkeyi lime lime bölmesi için programlanan PKK'nin, birkaç yıl içinde Türkiye'ye karşı savaş açacak denli güçlenmesinin toplumsal ortamını yaratmış, önünü ve yolunu açmıştı.

Ama şunları da bilmek gerekir: Ulus, dinsel ve etnik kimliklerin üstünde, bu kimliklerden nitel olarak farklı bir birliktir, birimdir. Etnik topluluklar arasından birinin (yani Türklerin) ulusun oluşumunda, geçmişten gelen ve devlet geleneğinde odaklaşan kazanımları dolayısıyla belirleyici rol oynamış olması, bu öncü rolü oynamış olan etnik topluluğa (yani Türk etnisitesine) aynı ulus içinde yer alan öteki etnik topluluğu (Kürtleri) ezme, baskılama hakkı vermez, veremezdi.

Eşitlik ve özgürlük isteyen Kürtler üzerinde yoğunlaştırılan 12 Eylül döneminin baskılarını, Ulusal Kurtuluş Savaşı sürecinde Koçgiri isyanlarıyla (1921), Cumhuriyetin teri kurumadan yeni devleti tehdit eden Şeyh Sait İsyaniyla (1925), Ağrı isyanlarıyla (1931) köklenen ayrılıkçı hareketlerin neden olduğu, Kürtler üzerindeki sınırlamalarla açıklamamak gerekir. Özellikle de, ekonomik ve siyasal bütünleşmeye karşı dirençli bir yapı oluşturan aşiret ve kabile gibi geleneksel yapıların korunduğu, feodal toprak mülkiyet biçimlerinin ağır bastığı, gerici teokratik kurumların toplumsal yaşamı derinden etkilediği, yani uluslaşma süreciyle tam ve uyumlu bir bütünleşme içersine çekilememiş toplum birimleri üzerinde böyle bir baskı, ayrılıkçı eğilimleri isteklendirdi ve tetikledi. Bu, şöyle de güncelleştirilebilir:

Emperyalist saldırının hedefinde ya da kendi eğilimleri doğrultusunda, dışardan ve içerden, ulusu, etnik ya da dinsel topluluklara

bölmek sözkonusu olduğunda, ulusun oluşumunda öncü rol oynamış olan etnik kimliğin (diyelim Türk kimliğin), öteki kimliklerden çok ve onlardan önce ve kimi zaman onlara karşı, ulusun bölünmesini, emperyalist-küresel egemenliğe ve onun bir aleti haline getirilmiş bulunan dinsel gericiliğe karşı, daha duyarlı olması, daha derinden sorumluluk üstlenmesi doğası gereğidir. Ama etnik ayrımcılığı etnik baskıyla önlemek ve bunu sistemleştirmek, etnik ayrımcılığa karşı etnik baskı uygulamak, etnik ayrılıkçı şiddete karşı etnik şiddet uygulamak, sürekli faşizm üretir ve faşizmi sistemleştirir. 12 Eylül sürecinde yapıldığı gibi.

Türkiye’de geçmişten günümüze, varolan ayrılma ve ayrı devlet kurma yanlılarının, demokratik olmayan yöntemlerle baskılanarak bu ayrımcılığın canlı tutulduğu ve yığinsallaştırıldığı gözardı edilmemek gerekir. Sorun ayrılma değil, ayrışma değil, demokratikleşme sorunudur. Demokratikleşmenin yöntemi demokratik olmak gerekir. Siyasal açıdan olduğu kadar ekonomik açıdan da sorun, etnik sorun değil, ulusun üyelerinin tam eşitleşmesi ve özgürleşmesi sorunudur. Özgürlüklerin, ayrılma özgürlüğü olarak kullanılmasını, bireysel düşünceler olarak anlayışla karşılamak gerekir, ama ayrılma özgürlüğünün olması ayrı şey, ayrılmak istemek ayrı şey, ve bunu silah yoluyla gerçekleştirmeye çalışmak çok daha ayrı şeylerdir. Biri nasıl ki faşizm ise, öteki de negatif faşizmdir.

Demokratikleşmenin anahtarı, etnik ya da dinsel ayrışmada değil, demokratikleşmenin devindiricisi modern emekçi sınıf ve katmanlardadır. Modern anlamda sınıflaşmamış, aşiret yapısına yargılı, kast ya da yarı-kast konumunda, serf durumunda emekçilerin işi de değildir demokratikleşme.

Etnik siyasallaşma, etnik özelliklere ve topluluklara göre emekçi sınıfı bölme, ulusu bölme, aşiretleri egemen duruma getirme; dinsel siyasallaşma, tarikat ve cemaatlerin siyasal yaşama egemen olması, aklın ve bilimin, inançların baskısı altına alınması, yani ulema ve şeyhler tarafından yönlendirme ve yönetilme, çağdışı, gerici siyasalardır.

Etnik toplulukları ve aşiret birliklerini ulus olarak nitelemek ne denli yanlışsa, etnik ayrımcılığı, ulusların geleceklerini belirleme hakkı olarak nitelemek de o denli yanlıştır, çağ karşıtıdır, PKK bunun dışında değildir.

AÇILIM NOTLARI – SON

Açılımın Açılmayan Örtüsü

*Başta Çuval,
Sırtında Silivri Bombası
Ağustos 2009*

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın dilinde PKK'nın bombası, "Milletimiz, birlik, beraberlik, dayanışma istiyor. Anneler, gözyaşları dinsic, kan, ölüm olmasın istiyor. Hepimiz bunu istiyoruz." diyor (*Radikal*, 6 Ağustos 2009), ardından "Hakkari'deki anne ile Yozgat'taki annenin oğlunun başında aynı duayı okumuş" olmasıyla, "yanlış" olanı bulguluyor. Yani "öldüren" ile "öldürten"i aynı dua ile "eşitliyor". Kısacası, Türkiye Cumhuriyetine saldıran PKK ile, PKK'nın saldırısına karşı varlığını koruyan Türkiye Cumhuriyetini, bakkal terazisinde aynı kefeye koyuyor.

Anneleri ağlatanların anneleri de anneydi kuşkusuz. Ağlayan anne ile ağlatan anne de denebilirdi onlara. Ama anneydi ikisi de. Anne olarak ikisi de acı çekiyordu. Ne var ki, onların gözyaşlarını anne oldukları için değil, öldürenin annesi ile öldürülenin annesi oldukları için silmek, öldüren ile öldürtüleni özdeşleştirmek, eşitleştirmek, aynı yere koymak değil miydi?

İki annenin de anne diye aynı eller tarafından gözyaşlarının silinmesi, açık söyleyelim, bir oyun değil miydi?

Ya "öteki" anneler! Yani anne-olmayan anneler! Anneler oğullarının tabutları başında ağıt yakıp gözyaşı dökerken, "anne" olarak programlanmış, programlanan gün ve yerde, "öteki" annelerin, "Barış, hemen şimdi!" çağrısının, bir oyun olması gibi, bir oyun değil miydi bu iki annenin de gözyaşını bir elin silmesi. Biz bu filmi, yani annelerin gözyaşları filmini otuz yıldır izlememiş miydik!

"Savaş, hemen şimdi!" diyenlerin, "Barış, hemen şimdi!" diyenler olduğu unutuldu mu? Savaşanlar için barış isteyenler, savaş açanların isteklerinin kabul edilmesini, "barış" istemleriyle dayatmıyorlar mıydı?

"Barış" isteğinin arkasında ve altında, PKK'nın istekleri sıralanıyordu. Türkiye'nin yarısını istiyordu PKK. Toprak olarak istiyordu. Olmazsa ilk elden "azınlık" olarak, "ulusal azınlık" olarak, "federasyon" olarak, "demokratik federasyon" olarak. "Ayrılma", "ayrı devlet olma", "birleşik Kürdistan'ı kurma". Bunun için istediği iki

“minnacık” şey vardı: “Savaşan taraf” olarak kabul edilmesi, ikincisi “ulusal kurtuluş savaşı veren örgüt” olarak Birleşmiş Milletlerce tescili.

Toprağı vermek, yönetimi vermek, ulusal kurtuluş savaşı veren örgüt olarak kabul edilmek!

Kısacası “barış”, gerçek bir barış için değil, PKK’nın taleplerinin kabul edilmesi için dayatılıyor, ülke, hemen her ilinde, her kasabasında, adına ve adresine “barış” istenen PKK’nın pusuya düşürdüğü, sırtından kurşunlandığı, hile ile tuzaga düşürdüğü askerini ağıtlarla uğurluyordu.

Barış için mi savaşıyordu, savaş için mi barış isteniyordu? Geçtiğimiz süreçte, savaşla istenenleri almak için barış istendiği açıktı. Ve aynı süreçte, istenilen barış, “daha çok ağlatın analarını” diyenlerin istediği barış değil miydi?

“Kürt açılımı” çerçevesinde, Gül’ün “Fırsat” olarak başlattığı, “yanlışlar sona ermeli” başlıklı “birlik mesajında” dillendirilen “yanlışlar”, etnik ayrılıkçılığı tetikleyen etnik baskılar mıydı, yoksa etnik ayrılıkçıların ulus-devletten ayrılma ve ayrı devlet olma amacıyla koyduğu eylemlere karşı, ulusun/ülkenin varlığının korunmuş olması mıydı?

Şöyle de açıklanabilir: Tartışmanın odağında örtük (saklı) duran yanlışlar, Kürtlere özerklik statüsü tanınmamış olması mıydı, federasyona karşı çıkılması mıydı, yoksa “ayrılma” ve ayrı devlet olmak isteyen silahlı şiddet örgütünün ulusal kurtuluş savaşı veren örgüt olarak tanınmamış olması mıydı? Şunu da ekleyelim: yurdun savunmasını bir görev olarak sınırlara taşımış Mehmet’i, “işgalci” faşistler niteliğiyle ve bombalı baskınlarıyla, pusuya düşürerek, tabuta koyanların taleplerini kabul etmemek miydi yanlış olan?

“Açılım”ın açılmayan örtüsü altında hangi yanlışlardı sona erdirilmek istenen. Dilsel, kültürel, ekonomik ve yaşamsal baskılar mıydı düzeltilecek olan yanlışlar, yoksa ayrılma, ayrı devlet olma amacıyla azınlık statüsünden federasyona, federasyondan ayrılmaya ve ayrı devlet kurmaya aşamalı geçişin, siyasal gösterilerden teröre ve terörden iç savaşa tırmandırılan eylemlerin önlenmeye çalışılması mıydı?

“Açılım” ile açılacak neydi, kapanacak olan neydi? Gül’ün, başbakanlığında yana-yakıla anlatmaktan kendini alamadığı “üç oy” eksikli Tezkere miydi kapanmış olan ve açılacak olan “üç eksikli” Tezkere mi olacaktı! Yoksa, Pandora’nın öteki kutusu mu açılacaktı.

Daha açık bir söyleyişle, Irak’ı işgale hazırlandığı süreçte Güneydoğu Anadolu’ya konuşlandırılmamış olan 65 bin Amerikan askerini, bu kez, Irak’tan çekilmek adı altında, Güneydoğu Anadolu’da konuşlandırarak, Türkiye’den şu ya da bu ad altında ayıracağı yöre halkını, Türk Silahlı Kuvvetlerinden koruyacağı, PKK’nın hem yöre halkını, hem yöre halkını koruyacak Amerikan askerini, Türk Silahlı Kuvvetlerinden koruyacağı bir Tezkere mi olacaktı “açılım”?

Sorularımızın yanıtı “tezkere” değil de, dilsel ve kültürel baskılar olacaksa, hemen belirtelim ki, NATO patentli 12 Eylül yönetiminin, Evren’in özel ve özgül çabasıyla Anayasaya konmuş olduğu Kürtçeyi yasaklayan yasa, (19.10.1983 günlü “Türkçeden başka Dillerle Yapılacak Yayınlar Hakkında Kanun), Özal’ın çabasıyla, Terörle Mücadele Yasasının geçici (23/c) maddesiyle, 12.4.1991’de yürürlükten kaldırılmış; Türkçeden başka anadillerde “düşüncelerin açıklanmasını ve yayılmasını”, “yayın yapılmasını” yasaklayan Anayasanın 26 ve 28’inci maddeleri, Ecevit’in son başbakanlığı döneminde, 3 Ekim 2001’de, anadille ilgili yasaklamalardan arındırılarak değiştirilmiş, Anayasa’nın “eğitim ve öğretimle” ilgili 42. maddesi dışında, 12 Eylül yönetimi tarafından Anayasaya konan ve yasayla sınırlanan yasak dil ve yasayla yasaklanan dil kavramları aşılmıştı. AKP iktidarı (iktidarları) dönemlerinde, yasak dil, yasayla yasaklanmış dil tüzel anlamda aşılmış olmakla birlikte, uygulamada, Kürtçe, farklı yerlerde, farklı biçimlerde, farklı baskıların nedeni olmaya devam edecekti. İktidar AKP’deydi, uzun yıllar. AKP’nin iktidarında, 12 Eylül yasakları, kirli savaşın aleti olarak sürdürülmeye devam edildi.

Bir dilin, özellikle ülkesinin bir parçası olan bir anadilin devlet tarafından, üstelik bir dizi yasayla yasaklanmış olması, ulus çağında olabilir bir şey değildi. Kürtleri, halk olarak, birlikte, iç içe, yan yana kardeşçe yaşadığı halkla düşmanlaştırmak amacıyla –bilinçli olarak bu amaçla– Kürtçe, konuşma dili olarak da yasaklandı ve bu, kendi köyünde konuşulan dilden başka dil bilmeyen, kendi köyünden başka köy bilmeyen ananın yüreğine, cezaevi kapısında, bir yumruk oldu, indirildi.

Ama yasayla yasaklanmış dil kalmadığı zaman, “yasasız yasak” dönemine dönüldü, yasasız yasaklandı Kürtçe. Kürtçe, özellikle türküleriyle, ezgileriyle insanlığı zenginleştiren kimi sanatçının yaşamına bedel olacak denli ağır sorunlar yaşanmasının nedeni oldu.

AKP, iktidar olduğu zaman, Kürtçenin eğitim ve öğretimle ilgili sınırlaması dışında, yasalar açısından yasaksız Kürtçeyi kucağında hazır bulmuştu. Ama Kürtçe türkü çığırılmasını, ezgiler mırıldanılmasını, PKK ile özdeşleyen ilkel anlayışı sürdürmekte duraksamamıştı.

Gül’ün “yanlışlar”ı, dilsel ve kültürel baskılar değil de, halk içinde, yerel yöneticilerden çocuklara değin, güvenlik birimlerinin, öldürmekten kaybetmeye değin uygulamalarıysa, bunlar, güvenlik güçlerinin maksatlı ve kasıtlı eylemlerini örterek değil, yasaların içtenlikle tam ve doğru uygulanmasını sağlayarak giderilmiş olmak gerekirdi. Sekiz yıldır tek başına iktidar olan bir partinin kucağında büyüyen, güvenlik birimlerinde kimi öldürümle sonuçlanan işkencelere değin bir dizi fiziksel ve psikolojik baskıyı önlemek için, Obama’nın üflediği “fırsat”ı, ya da Irak’ı işgal eden Amerikan askerinin Irak’tan çekilmesine ve Tezkere’nin terkiyle ABD askerine kapalı Güneydoğu’da, ABD askerinin

konuşlandırılmasına endeksli “açılım”ı beklemenin gereği olabilir miydi?

Televizyon kanallarında, radyolarda, Kürtçe hariç, bilinen bütün dillerde, türküler söyleniyor, ezgiler seslendiriliyorsa, yasayla yasaklanmış dil kalmayınca, devletin televizyon ve radyoları başta olmak üzere bütün kanallarda, çığırın herkes Kürtçe de çığırabilmeliydi. Ama öyle olmadı, yasadışı yasak devam etti. Ta ki yalnızca Kürtçe türkü çığırma için, yalnızca Kürtçe yayın yapmak için ayrı bir kanal oluşturana değin. Kürtçe çığırma için ayrı bir televizyon kanalı kurmanın, Türkiye içinde de olsa ayrı bir bölge oluşturulmak istendiğini bize düşündürmeyecek miydi? Bugün, “fırsat” ve “açılım” ile gündeme getirilen, ne olduğu ve ne olacağı “sır” olan yeni yapılanmanın nice zaman önce planlandığını, Kürtçe televizyonun, bu programın ilk adımlarından biri olduğunu bugün olsun düşünmeyecek miydik? Bunun, ayrımcı ve ayrılıkçı bir girişimi somutlaştırdığını, kendimize olsun açıklamayacak mıydık?

Gece sınır karakollarını basan, yürüyüş halindeki birlikleri köprü üstünde pusuya düşüren, asker kanı döken ve can yakanların sıcak takibini, uluslararası hukukun tanıdığı “meşruiyet” sınırları içinde gerçekleştirmekten özenle kaçınarak, ancak Türk askerinin başına çuval geçiren Amerikan komutanının belirleyeceği olay yerinden birkaç yüz kilometre uzaktaki kodlara, ancak belirlenen günde, ancak belirlenen saatte, ancak havadan, ancak açılan ateş ve vurulan beden soğuduktan, kefenler çürüyüp dağıldıktan, yani Beyaz Saray’dan (Başkan Bush’tan) izin çıktıktan sonra, askere “sıcak takip” emri verilmiş olmasının, “risk” ya da “tehlike”den başka bir şey olmayan “fırsat”ı yakalamaya ve açılıp saçılmaya gerekçe oluşturduğunu söyleyemeyecek miydik?

Bütün bunların plan ise plan, tertip ise tertip, oyun ise oyun, satış ise satış, bağış ise bağış, azınlık ise azınlık, federasyon ise federasyon, ayrılmak ise ayrılmak, bölünmek ise bölünmek olduğunu söyleyemeyecek, yazamayacak mıyız?

Söyleyenleri ve söyleyecekleri, yazarları ve yazacakları, engelleyenleri ve engelleyecekleri, dün Pentagon ayarlı ve Beyaz Saray planlı füzelerle, sabotaj, suikast ve provokasyonlarla, bugün Türkiye kadar büyük Silivri bombasıyla bertaraf edilmiş olduğunu, bertaraf edilmekte olduğunu, bertaraf edileceğini söyleyemeyecek, yazamayacak mıyız?

24 Ağustos, 2009, Ankara
Cumhuriyet, 3,4,5,6,7 Eylül 2009
Türkiye 2009, s. 78-114

EK – BİR

M. KEMAL ATATÜRK KÜRTLER VE ÖZERKLİK

Demokratikleşme Açısından
Güneydoğu
3 Ocak 1997

Burada Yaşar Kemal'in sorusunun yanıtını da aramak gerekir. Çünkü 'Zulmün Artsın' yazısının girişinde Yaşar Kemal, Gazi Mustafa Kemal'in 1923'te İzmit'te yaptığı basın toplantısında, "Başlı başına bir Kürtlük tasavvur etmektense, bizim Teşkilat-ı Esasiye Kanunu mucibince, zaten bir nevi mahalli muhtariyetler teşekkül edecektir." sözleriyle, Kürt sorununun çözümü konusunda *yerel özerklik* tanınacağını söylediğini, ama bunun gerçekleşmediğini duyumsatır. (Yaşar Kemal, "Zulmün Artsın", *Düşünce Özgürlüğü ve Türkiye*, Can Yayınları, İstanbul 1995, s. 65.)

Gazi Mustafa Kemal, 16-17 Ocak 1923'te İzmit'te gece yaptığı bir basın görüşmesinde, Türkiye'nin halkı söz konusu olurken, Kürtleri de birlikte ifade etmek gerektiğini söyler. Ama Kürtlük adına bir sınır çizmek için Türklüğü ve Türkiye'yi mahvetmek gerekeceğini ekler. Bunun altını çizmek gerekir.

Ahmet Emin'in "Kürtlük sorunu nedir?" sorusuna Mustafa Kemal'in yanıtı şu: "Bildiğiniz gibi bizim milli sınırimız içinde varolan Kürt unsurları o şekilde yerleşmişlerdir ki, pek az yerlerde yoğundur. Fakat yoğunluklarını kaybede kaybede ve Türk unsurunun içine gire gire öyle bir sınır doğmuştur ki, Kürtlük adına bir sınır çizmek istersek, Türklüğü ve Türkiye'yi mahvetmek gerekir. Sözelimi, Erzurum'a kadar giden, Erzincan'a, Sivas'a kadar giden, Harput'a kadar giden bir sınır aramak gerekir ve hatta Konya çöllerindeki Kürt aşiretlerini de gözden uzak tutmamak gerekir. Dolayısıyla, başlı başına bir Kürtlük düşünmektense, bizim Teşkilat-ı Esasiye Kanunumuz gereğince, zaten bir tür yerel özerklikler oluşacaktır; yani Anayasamız gereğince bir tür yerel özerklikler oluşacaktır. O halde, hangi livanın halkı Kürt ise, hangi ilin halkı Kürt ise, onlar kendi kendilerini özerk (muhtar) olarak idare edeceklerdir. Bundan başka, Türkiye'nin halkı söz konusu olurken

onlarla beraber ifade etmek gerekir. İfade olunmadıkları zaman, bundan kendilerine ait sorunlar yaratmaları daima mümkündür. Şimdi, Türkiye Büyük Millet Meclisi hem Kürtlerin ve hem de Türklerin yetki sahibi vekillerinden oluşmuştur ve bu iki unsur bütün çıkarlarını ve kaderlerini birleştirmişlerdir. Yani onlar bilirler ki bu ortak bir şeydir; ayrı bir sınır çizmeye kalkışmak doğru olmaz.” (Mustafa Kemal, *Eskişehir-İzmit Konuşmaları* (1923), Kaynak Yayınları, İstanbul 1993, s. 104-105.) Mustafa Kemal’in söylediği bunlar.

Mustafa Kemal ve Kürtler adlı kitabında, Kürtler açısından Mustafa Kemal’e olumsuz yaklaşan Abdurrahman Arslan, 21 Ocak 1921’de kabul edilen Teşkilat-ı Esasiye Kanununun, Anayasanın ilgili maddesini, sadeleşmiş biçimiyle, şöyle aktarıyor: “İl, yerel işlerde, manevi işlerde özerkliğe sahiptir. İç ve dış siyaset, şeriata, adliyeye, askeriye ait işler, uluslararası ekonomik ilişkiler ve hükümetin genel vergi işleriyle menfaatleri birden fazla ili ilgilendiren hususlar ayrı kalmak üzere” “Büyük Millet Meclisinde çıkarılacak kanunlar gereğince vakıflar, medreseler, eğitim, sağlık, ekonomi, tarım, bayındırlık ve sosyal yatırım işlerinin düzenlenmesi ve idaresi, il meclislerinin yetkisi dahilindedir.” Anayasa maddesi bu; yani Mustafa Kemal’in söylediği anayasa maddesi bu. Metni yalınlaştıran Arslan, ekliyor: “Bütün Türkiye’yi kapsayan bu idare biçiminden Kürtler için bir özerklik payı çıkarmaya imkan yoktur.” “Kaldı ki, bu idare biçimi uygulanmaya konmuş, konmuş ama, ortaya bir Kürt özerkliği değil, bir Kürt sömürgesi çıkmıştır.” (Abdurrahman Arslan, *Samsun’dan Lozan’a Mustafa Kemal ve Kürtler* (1919-1923), Doz Yayınları, İstanbul 1991, s. 131.) O “Kürt sömürgesi” sorununa daha sonra değineceğim.

Mustafa Kemal’in, 1923’te Kürtler ile ilgili bir soru üzerine, hazırlanmakta olan yeni anayasada, (belediye, il idare meclisi gibi) yerel yöneticilerin o il halkı tarafından seçileceğine ilişkin söylemi, Atatürk’ün, Kürtler için federasyon istedi biçimine dönüştürüldü ve basına böyle yansıtıldı.

Benzer bir sorun nedeniyle, Kemal Atatürk’ün düşüncesini ve amacını dile getirdiği şu satırları (Nutuk/Söylev, s. 642/643’ten) buraya almak istedim:

Erzurum Vali Vekilliğini üzerine alan Büyük Millet Meclisi İkinci Başkanından da, gene o gün, yani 22 Eylül 1930’de yazılmış bir tel aldım. Bu telde deniliyordu ki: “Silah, cephane, yiyecek ve iyersiz mallarda yapılan yolsuzluklar; yasaya aykırı ve aşırı vergiler alınması, yasaya aykırı baskı ve zorbalık, halkın duygusunu büsbütün incitmiş. Erzurumluların, güvensiz ve umutsuz bir duruma düşerek, artık kendi elleriyle yöneltmeleri gereğini tek kurtuluş ve esenlik yolu saymış oldukları bir zamanda buraya geldik.

Saygıdeğer baylar, halkın kendi eliyle kendini yönetmesi ilkesini ortaya koyan bizdik. Ama bununla, her ilin ya da her

bölgenin ayrı ayrı birer yönetim birliği durumuna girmesi amacını hiç gütmedik. Amacımızı, Büyük Millet Meclisi'nin ilk günlerinde açık olarak söyledik.

Meclis'in de kabul ettiği amaç ve ülkümüz: "Ulusal iradenin belirlediği biricik yer olan Millet Meclisi'nin, bütün yurdun alinyazısına el koyduğu" biçiminde saptandı .

"Demokratikleşme Açısından Güneydoğu",
Etnik Ayrışma
Ulusal Bütünleşme, s. 207-209.

EK - İKİ

HANGİ İKİ BAYRAK!

Kürtlerin sorunu, ortaklaşa / birlikte
sahip olduğumuz yurdumuzu bölmek
değil, toprağı, ekmeğı, türküyü
birlikte kardeşçe paylaşmak
sorunudur

Ekim 2010

7 Kasım 2009'u izleyen günlerde, bir kısmı Pentagon'un dayattığı "özgür Kürdistan" haritaları, beni, Sevr Andlaşmasını ve Sevr Andlaşmasıyla aynı gün yürürlüğe konan Üçlü Anlaşmayı yeniden yazmaya yöneltti. Bu arada Mondros Mütarekesini, Mustafa Kemal'in kaygılarını derinleştirerek ele almanın yararlı olacağını düşündüm. Kapsamlı söyleşiler için bugün de canalcı konulardı.

Niçin Mondros Mütarekesine takıldım diye kendime sorsaydım, duraksamaz, 10 gün sürecek Yıldırım Orduları Komutanlığını yapan Mustafa Kemal'in, kaygılarını yaşadım da onun için derdim.

Mondros Mütarekesi (Ateskes Sözleşmesi) içinde, yalnızca İmparatorluğu çözüp dağıtmayı değil, eski Ermeni yerleşim yeri "Kilikya" üzerine kurgulanan senaryoları, ve altı Ermeni ili (Vilayat-ı Sitte) üzerine düzenlenen oyunları, yani Sevr'in özünü bu "Mütareke"de görmeye başladığım için.

o

Kürtler, Sevr'i çok seviyorlar, ilk kez uluslararası andlaşma ve sözleşmelerde Kürt adı geçtiği için. Geçenlerde Munzur'da düzenlenen etkinlikte konuşan Diyarbakır Belediye Başkanı, Tayyip Erdoğan'ın örtülü "Açılım"ını, açiverdi, doğal ki Erdoğan'ın ıkınıp sıkınıp açamadığı, her ne kadar Kılıçdaroğlu ile görüştüğünden sonra "ok yaydan çıktı" gibi, kendi amacına özgü bir açılım sergilese de! Açılımın ucunu da Baydemir açiverdi. Erdoğan'ı rahatlatmış olmalı. Çünkü, bayrak üstüne bayrak dikiyorlar. Munzur'a dikmekle yetinmiyorlar, Karadeniz'e de, iki ayrı bayrak öneriyor. Munzur'da iki bayrağın ikincisi Kürt bayrağı olacak da, Karadeniz'de ikinci bayrak kimin bayrağı olacak! Bu, yutuluyor. Yutulamayacak bir şey de Munzur'daki Kürt bayrağının yanındaki öteki bayrak! Olabilir mi? Sevr'e bir bakıverseydi, buraların Kürdistan değil Ermenistan olduğunu görürdü. Diyarbakır hariç değil. Amerika Büyükelçileri, konsoloslar, dereceli katipler boş bırakmıyorlar Baydemir'i. Kapalı kapılar ardında içiyorlar kahvelerini. Bir şeyler mi

satıyorlar, bir şeyler mi alıyorlar, bilinmiyor. Ama iki gözüm, Munzur'a iki bayrak dikilirse, bu iki bayrağın biri Kürdistan bayrağı mı olacak, Ermenistan bayrağı mı? Bu önemli çünkü, Munzur "Vilayat-ı Sitte" içinde, yani Altı Ermeni ili içinde, Sevr'e hazırlanırken "Büyük Ermenistan"ın kıyıcığında değil, göbeğinde. Garo Sasuni'nin ağlaması gibi, Kürtlerle Ermeniler anlaşamadı, talih Mustafa Kemal'den yana güldü yakarışında gizlenen ve Kürtlerle Ermenileri Türkiye üzerinde birleşmeye çağıran o sese kulak verip, Ermenistan ve Kürdistan bayrakları mı "dalgalanacak" Munzur'da! Peki ama Doğu ya da Orta Karadenizde, hangi iki bayrak gönderde yanyana duracak. Burada Kürtler olmadığına göre, kimin adına, ve ne karşılığında böyle konuştuğunu soramayacak mıyız! Acaba Diyarbakır Kürt mü, Ermeni mi? Malatya gibi. Binbaşı Noel, Mustafa Kemal Sivas Kongresini toplarken, Diyarbakır'a, ordan Malatya'ya niçin gitmişti? Tapu kayıtlarını araştırmak için. Kürtler mi çoğunluktaydı, Ermeniler mi? Büyük Ermenistan ile Kilikya, Kürtler'e Dicle'nin doğusunu gösteriyordu. Onun doğusu da Nesturilerin eski yerleşim yeri idi. Nesturilerin temel Kilisesi Şemdinli'de Derareş'te. Akdamar'da çalınan çan, Derareş'te niye çalınmasın! Ama çan, ikinci bayrak olacaksa, Kürtlerin yeri ne olacak? Muhammed Sıddık, Nehri'ye gelen Ermeni temsilcilere Başkale'den yukarısı sizin, aşağısı bizim demişti. Öyle mi olacak!

Buraya da aktardığım yazılarımdan biri Huntington'un sözleriyle bitiyordu. Türkiye'ye gelip, laiklik olmadan da islam demokrasisi olur demişti. Türkiye Ortadoğu'da islamın birliğini sağlayarak, hem islam dünyasında ve hem de uluslararası, uygarlıklar çatışmasının önüne geçebilir diye Çankaya'nın tepesine molla sarığı sarmaya kalkışmıştı. Kendi gitti de sarığı kaldı!

11 Eylül'den önce, diyordu, ABD'yi imleyerek, etnik, dinsel, mezhepsel ve benzeri bayraklar ulusal bayrağın üstüne çıkmıştı, 11 Eylül, -ki CIA ve Pentagon planıdır 11 Eylül- tehlike çanını çaldığı zaman, gönderin tepesindeydi ulusal bayrak. Yani etnik, dinsel, mezhepsel ıvır zıvır ayrışmalar, yerini, bir günde ulusal birliğe bırakmıştı. Artık Afganistan'a ve Irak'a saldırabilirdi Amerika. Doğal ki pankürdizm adına Irak'ı, Suriye'yi, İran'ı ve Türkiye'yi bölebilir, hepsinin ümüğüne (Kürtler hariç değil) çökebilirdi Sam Amca.

Ne var ki Türkiye Amerika değil. Ulusallık ABD'yi ne ölçüde birleştirdiyse, Türkiye'yi bölmenin aleti oldu. Kürt sorunu, ABD'nin ve ABD dolayısıyla NATO'nun kundağında büyüdü ve büyütüldü. Yıllarca önce, ABD, PKK'yı kendi çıkarları doğrultusunda kullanabildiği kadar kullanacak, kendisiyle çelişkiye, çatışmaya girdiği zaman, Oramar'ın tepesinden Zap'ın azgın sularına atmakta duraksamayacak diye yazmıştım.

İşte sorun burada...

Malı, ABD, PKK üzerinden götürdüğü zaman, Kürtler ortaklaşa sahibi oldukları kocaman bir dünya yitirecekler. Türkiye'yi.

Sevr'i yazarken vurgulamıştım: ABD ve Batı, bağımsız bir Kürdistan kurulmasını istememiş, ulus-devlet olarak Türkiye Cumhuriyetinin kurulmasını Kürtleri kullanarak önlemeye çalışmıştı, diye. Bugün sorun aynı. Kürtler, kendilerini kurtarmak uğruna, nazik bedenlerini Sam Amcanın pençeleri altında buldukları zaman, kurtarıcılarını imdada çağırarak, ama kendilerini kurtarmaya gelecek kimseyi bulamayacaklar! Çünkü onlar Pentagon faşizminin kanlı pençeleri altında "ulus" kimliğinden soyunmuş ve "etnik" bir topluluk kalmış olacaklar. Kürtler gibi. O zaman Kürtlerin vay haline!...

İkide bir sizin kardeşliğiniz size kalsın, bizi böyle ezdiniz, böyle kırdınız diye mızıkçı çocukların ağzını bırakın. Sanki biz ezilmedik, çiğnenmedik, kırılmadık! İlhan'ı döverek öldürenlerin biri Dersim'li... Dövdüren kim, öldürten kim, hiç düşünüyor musunuz? Kürtçeyi anadil olarak yasaklayan kim? Evren mi? Yoksa CIA mı? Hiç düşündünüz mü?

Faşizmi, ABD kökenli, Batı Avrupa destekli faşizmi, Türkler Kürtlerden daha ağır biçimde yaşamadı mı? 12 Eylül öncesinin cinayetlerine bakılsın... Kaçı Kürt, Kürt olduğu için öldürülen kim! İlerici, devrimci, demokrat diye öldürülmediler mi?

7 Ekim 2010, Ankara
Türkiye'ye Kefen Biçenler, s. 7-10
Etnik Ayrışma
Ulusal bütünleşme, s. 11-14.